

Risiko for greenwashing, når landbrug kan kalde sig "regenerative", men bruger tonsvis af pesticider

 Information

3. maj 2025, 1608 ord

Sebastian Gjerding

Artikel id: eab931fa

Ny rapport viser, at landbrug i USA, der anvender minimal jordbearbejdning, i stedet bruger store mængder pesticider.

Landbrug, hvor der ikke pløjes, bliver ofte fremhævet som "regenerativt" og har fået en stor opblomstring i udlandet og efterhånden også i Danmark.

Men en ny rapport fra miljøorganisationen Friends of The Earth viser, at det konventionelle landbrug, der anvender minimal jordbearbejdning - på engelsk no-till - i høj grad bare erstatter pløjning med store mængder kemiske pesticider i deres dyrkning. Alligevel bliver det af mange fremhævet som "regenerativt" og mere klimavenligt.

93 procent af den majs og soya, der i USA dyrkes med pløjefri dyrkning, bruger store mængder pesticider. De pløjefri majs og soyamarker optager 28 procent af det amerikanske landbrugsareal og står for 33 procent af det samlede nationale pesticidforbrug. Pesticiderne og kunstgødningen udleder store mængder CO₂, og samtidig viser nyere forskning, at det ikke kan dokumenteres, at der i gennemsnit sker en højere kulstofopbygning i jorden, og dermed en gavnlig klimaeffekt, skriver rapporten.

Nogle af de mest udbredte praksisser, der herhjemme forbindes med regenerativt landbrug, handler blandt andet om at forstyrre livet i jorden så lidt som muligt, at dyrke flere forskellige plantearter, altid at have et jorddække og ikke bruge særligt meget kemi. Praksissen skal føre til, at jorden ikke udpines og binde mere kulstof i jorden til gavn for både natur og klima.

Der eksisterer dog ingen fast definition på, hvad regenerativt landbrug er, og i USA har det ført til en tendens, hvor jordbearbejdning bliver gjort til det store problem fremfor for eksempel pesticidforbrug eller meget lille variation i, hvad der dyrkes i jorden.

»Hvis det eneste, man laver om på, er at lade være med at bearbejde jorden, og man sprøjter ukrudtet væk, men ellers ikke gør noget specielt for jordsundheden, så er der ikke grund til at tro, at man får særligt meget regeneration ud af det,« siger Jon Aagaard Enni, der er konsulent med speciale i planteproduktion og regenerative dyrkningsmetoder ved Innovationscenter for Økologisk Landbrug.

Flere af verdens største fødevarer- og kemivirksomheder er centrale i at promovere landbrug med minimal jordbearbejdning og direkte såning som en klimaløsning. Helt tilbage fra 1970'erne i USA var der reklamer, hvor pesticidproducenter opfordrede til at erstatte ploven med kemien.

»Lad Paraquat (et pesticid, red.) være din plov«, som en reklame fra Chevron i 1972 lød.

Ingen effekt

Den tyske kemigigant Bayer, der blandt andet producerer pesticider, har inden for de senere år direkte støttet amerikanske landmænd økonomisk, hvis de producerer med det, de kalder »klimasmarte dyrkningsmetoder« med minimal jordbearbejdning.

Men hvis man bare erstatter den mekaniske jordbearbejdning med kemi, sker der hverken en særlig gavnlig klimaeffekt eller en reel forbedring af biodiversiteten i jorden.

Derfor er det ifølge Friends of The Earth vigtigt, at det ikke bliver greenwashende dyrkningsformer, som promoveres som løsningen.

»Efterhånden som regenerativt landbrug indtager en central plads i de nationale samtaler om, hvordan man kan gøre Amerika sundt, er det afgørende, at vi fremmer ægte regenerativt landbrug,« som Kendra Klein, der er vicedirektør for videnskab hos Friends of the Earth, skriver i en pressemeddelelse.

»Konventionel no-till dyrkning, som er gennemvædet af giftige pesticider, der truer vores børns sundhed, ødelægger jorden og forværrer klimaforandringerne, fører os i den forkerte retning,« udtaler hun.

Ifølge Jon Aagaard Enni er det tydeligt, at der er blevet brugt mange penge på at tale om, at jordbearbejdning og brug af plov er det værste, man kan gøre som landmand både for klimaet og livet i jorden. Det gøres ved at promovere en fortolkning af regenerativt landbrug, som primært handler om at minimere jordbearbejdning.

»Der er nogle meget stærke økonomiske kræfter, der gør, hvad de kan for at forbinde begrebet regenerativt med det kemiske landbrug, som de tjener gode penge på. At der har været så stor fokus på no-till landbrug og jordbearbejdning, ser jeg som et klart udtryk for, at der er blevet kastet en masse kommunikationsdollar i, at det skal forbindes med regenerativt landbrug,« siger han.

»Jo flere landmænd de kan overbevise om, at jordbearbejdning er det værste, de kan gøre ved deres jord, desto flere landmænd vil være afhængig af deres pesticider.«

Ploven er ikke problemet

Ifølge Jon Aagaard Enni er der flere forhold ved den amerikanske tilgang til pløjefri dyrkning, som ikke kan sammenlignes med europæiske eller danske forhold.

Tendensen i USA begyndte langt tidligere, og handlede om at forhindre store problemer med jorderosion. Det amerikanske landbrug er også endnu mere monokulturelt end det danske - mange landmænd dyrker enten bare majs eller soya - og man har med GMO-teknologi gjort planterne i stand til at klare de store mængder pesticider, forklarer han.

Derfor er det ikke overraskende, at de amerikanske konventionelle landbrug med minimal jordbearbejdning ifølge rapporten er så afhængige af pesticider og sandsynligvis ikke kan vise store klimaeffekter eller gavner biodiversiteten.

»Det er ikke, fordi tilgangen ingen meritter har overhovedet. Det bliver bare gjort til meget mere, end det er,« siger Jon Aagaard Enni.

Han advarer mod, at man herhjemme går i samme retning og fokuserer enøjlet på pløjning som det helt store problem.

»I debatten om regenerativt landbrug i Danmark er der også folk, som er overbeviste om, at det vigtigste er, at folk holder op med at pløje. Folk, som vil gøre no-till, til hovedingrediensen i en regenerativ omstilling af dansk landbrug. Det er en farlig vej at gå, og noget man nemt som politiker kan blive snydt af,« siger Jon Aagaard Enni.

Kan ikke undgås

Der er kommet øget opmærksomhed omkring regenerativt landbrug i løbet af de seneste år også herhjemme.

I Danmark vakte det opsigt i 2024, da Carlsbergs topchef Jakob Aarup Andersen kritiserede dansk landbrugs - ifølge ham - manglende omstilling til dyrkningsformen. Ifølge topchefen var det noget, alle internationale virksomheder efterspurgte, og hvis ikke dansk landbrug kunne levere, måtte Carlsberg se andre steder hen, når de skulle finde leverandører.

»Vi opfordrer alle landbrugets parter til at trække i arbejdstøjet. Det gør vi af den simple grund, at alle store globale fødevarerproducenter - om det så er Mars, Nestlé, Unilever eller drikkevarerproducenter som Carlsberg - taler om det samme tema. Og det er regenerativt landbrug,« sagde han til erhvervsmediet Finans.

Opråbet fra topchefen spredte sig en del i medierne, og dansk landbrug måtte forsikre om, at de bestemt

arbejdede i den retning. Men hvilken form for regenerativt landbrug, som ville stille Carlsberg-chefen tilfreds, var ifølge Jon Aagaard Enni sværere at blive klog på.

Det rejser spørgsmålet om, hvorvidt der ikke er brug for en mere præcis definition og klarere grænser for, hvad der kan kaldes regenerativt.

Noget, der ifølge Paul Holmbeck, der er bestyrelsesmedlem i den globale økologiforening, IFOAM - Organics International, ville være gavnligt, men også svært at realisere.

»Greenwashing inden for regenerativt landbrug kan ikke undgå, uden at man genopfinder den samme globale enighed om definition, høje standarder, inspektioner og certificering, som allerede eksisterer i økologi. Det tog os et halvt århundrede at bygge op,« siger han.

»Der er så store kemi- og fødevarerinteresser i regenerativt landbrug i dag, at jeg tror, toget er kørt i forhold til enighed om en ambitiøs definition eller mærkning.«

Ifølge Jon Aagaard Enni er det heller ikke nødvendigvis en god idé i forhold til udviklingen i landbruget, hvis definitionen af regenerativt landbrug bliver for snæver.

»Regenerativt landbrug har en værdi som begreb, blandt andet fordi det favner relativt bredt, så konventionelle landmænd kan se sig selv i det, på en måde som de ikke kan med økologien,« siger han. At regenerativt landbrug netop ikke er så firkantet som økologien kan føre til, at flere går i retning mod mindre kemi, vurderer Jon Aagaard Enni.

»Jeg ser en mulighed for at få nogle konventionelle hen mod økologien igennem deres interesse for regenerativt landbrug. At de kommer til at gå så meget op i jordsundhed og de naturlige økosystemer, at de til sidst når til en erkendelse af, at det er u hensigtsmæssigt at bruge en masse miljøfremmede input, som både forurener lokalmiljøet og kræver store mængder fossile brændsler at fremstille.«

Ikke for snæver definition

Landbrug & Fødevarers plantedirektør, Peter Nyegaard Nissen, mener heller ikke, at det giver mening at låse sig fast på en mere snæver definition.

»Et af de bærende elementer i det regenerative landbrug er, at man skal tage udgangspunkt i de konkrete forhold. Derfor vil en fælles fastlåst definition ikke give mening,« skriver han i en mail til Information.

»Bevares, det ville være dejligt med one size fits all, men det er ikke løsningen med det regenerative landbrug. Det er et dynamisk og lokalt tilpasset system, hvor løsningerne kan variere afhængigt af blandt andet jordtype, landbrugspraksis og lokalitet, og derfor ser vi det som en proces, der skal være vidensbaseret - både i forhold til dyrkningsteknik og i forhold til klima- og miljøeffekter.«

segj@information.dk

Der er så store kemi- og fødevarerinteresser i regenerativt landbrug i dag, at jeg tror, toget er kørt i forhold til enighed om en ambitiøs definition eller mærkning Paul Holmbeck Bestyrelsesmedlem i den globale økologiforening, IFOAM

Fakta: FAKTA Regenerativt landbrug

× Regenerativt landbrug dækker generelt over landbrugspraksisser, der forsøger at genopbygge jordens frugtbarhed og kulstofbinding samt de omkringliggende økosystemers generelle sundhed. Der eksisterer dog ingen fast definition eller ensartet global certificering.

× Nogle af de mest udbredte praksisser forbundet med regenerativt landbrug indebærer blandt andet minimal forstyrrelse af jorden, maksimal plante- og artsdiversitet, jorddække året rundt og minimal brug af kemi.

× Det er veldokumenteret, at flere af principperne forbundet med regenerativt landbrug kan øge jordens kulstofpulje og afgrødernes robusthed over for tørke eller voldsom nedbør. Forskningen i de potentielle positive effekter er dog endnu begrænset, og også den præcise CO2-gevinst er usikker.

× Regenerativt landbrug antages i dag at udgøre en minimal andel af Danmarks samlede landbrugsareal, hvoraf knap 90 procent i 2023 blev dyrket konventionelt. Læs om regenerativt landbrug hos Information forklarer klimaet på [information.dk](https://www.information.dk)

Risiko for greenwashing, når landbrug kan kalde sig 'regenerative', men bruger tonsvis af pesticider

Ny rapport viser, at landbrug i USA, der anvender minimal jordbearbejdning, i stedet bruger store mængder pesticider

Af Sebastian Gjerding

Landbrug, hvor der ikke pløjes, bliver ofte fremhævet som 'regenerativt' og har fået en stor opblomstring i udlandet og efterhånden også i Danmark.

Men en ny rapport fra miljøorganisationen Friends of The Earth viser, at det konventionelle landbrug, der anvender minimal jordbearbejdning – på engelsk *no-till* – i høj grad bare erstatter pløjning med store mængder kemiske pesticider i deres dyrkning. Alligevel bliver det af mange fremhævet som 'regenerativt' og mere klimavenligt.

93 procent af den majs og soya, der i USA dyrkes med pløjefri dyrkning, bruger store mængder pesticider. De pløjefri majs og soyamarker optager 28 procent af det amerikanske landbrugsareal og står for 33 procent af det samlede nationale pesticidforbrug. Pesticiderne og kunstgødningen udleder store mængder CO₂, og samtidig viser nyere forskning, at det ikke kan dokumenteres, at der i gennemsnit sker en højere kulstofopbygning i jorden, og dermed en gavnlig klimaeffekt, skriver rapporten.

Nogle af de mest udbredte praksisser, der herhjemme forbindes med regenerativt landbrug, handler blandt andet om at forstyrre livet i jorden så lidt som muligt, at dyrke flere forskellige plantearter, altid at have et jorddække og ikke bruge særligt meget kemi. Praksissen skal føre til, at jorden ikke udpines og binde mere kul-

stof i jorden til gavn for både natur og klima.

Der eksisterer dog ingen fast definition på, hvad regenerativt landbrug er, og i USA har det ført til en tendens, hvor jordbearbejdning bliver gjort til det store problem fremfor for eksempel pesticidforbrug eller meget lille variation i, hvad der dyrkes i jorden.

»Hvis det eneste, man laver om på, er at lade være med at bearbejde jorden, og man sprøjter ukrudtet væk, men ellers ikke gør noget specielt for jordsundheden, så er der ikke grund til at tro, at man får særligt meget regeneration ud af det,« siger Jon Aagaard Enni, der er konsulent med speciale i planteproduktion og regenerative dyrkningsmetoder ved Innovationscenter for Økologisk Landbrug.

Flere af verdens største fødevarer- og kemivirksomheder er centrale i at promovere landbrug med minimal jordbearbejdning og direkte såning som en klimaløsning. Helt tilbage fra 1970'erne i USA var der reklamer, hvor pesticidproducenter opfordrede til at erstatte plogen med kemien.

»Lad Paraquat (et pesticid, red.) være din plov«, som en reklame fra Chevron i 1972 lød.

Ingen effekt

Den tyske kemigigant Bayer, der blandt andet producerer pesticider, har inden for de senere år direkte støttet amerikanske landmænd økonomisk, hvis de producerer med det, de kalder »klimasmarte

dyrkningsmetoder« med minimal jordbearbejdning.

Men hvis man bare erstatter den mekaniske jordbearbejdning med kemi, sker der hverken en særlig gavnlig klimaeffekt eller en reel forbedring af biodiversiteten i jorden.

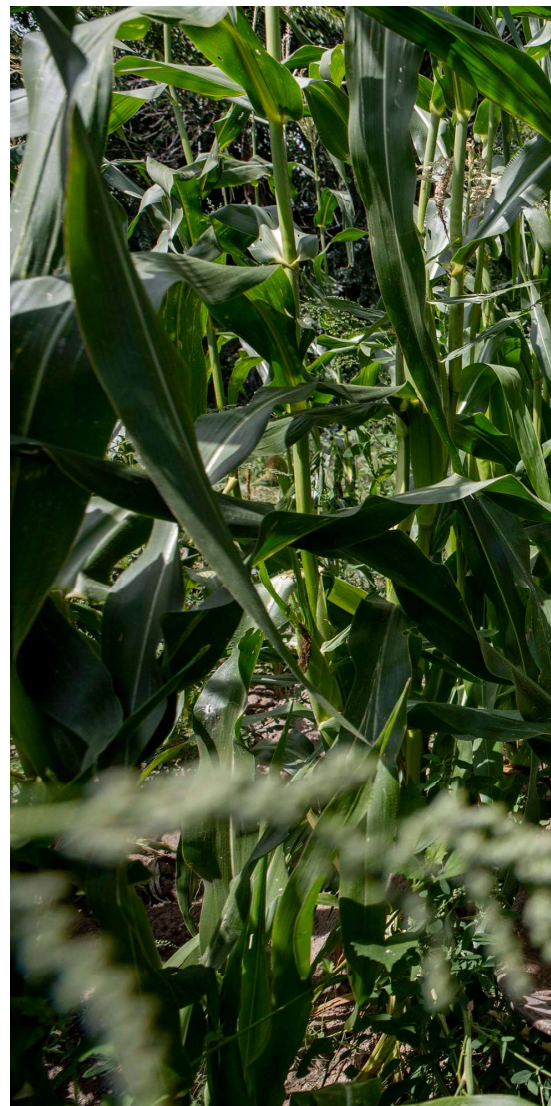
Derfor er det ifølge Friends of The Earth vigtigt, at det ikke bliver greenwashende dyrkningsformer, som promoveres som løsningen.

»Efterhånden som regenerativt landbrug indtager en central plads i de nationale samtaler om, hvordan man kan gøre Amerika sundt, er det afgørende, at vi fremmer ægte regenerativt landbrug,« som Kendra Klein, der er vicedirektør for videnskab hos Friends of The Earth, skriver i en pressemeddelelse.

»Konventionel *no-till* dyrkning, som er gennemvædet af giftige pesticider, der truer vores børns sundhed, ødelægger jorden og forværrer klimaforandringerne, fører os i den forkerte retning,« udtaler hun.

Ifølge Jon Aagaard Enni er det tydeligt, at der er blevet brugt mange penge på at tale om, at jordbearbejdning og brug af plov er det værste, man kan gøre som landmand både for klimaet og livet i jorden. Det gøres ved at promovere en fortolkning af regenerativt landbrug, som primært handler om at minimere jordbearbejdning.

»Der er nogle meget stærke økonomiske kræfter, der gør, hvad de kan for at binde begrebet regenerativt med det kemiske landbrug, som de tjener gode penge på. At der har været så stor fokus på

no-till landbrug og jordbearbejdning, ser jeg som et klart udtryk for, at der er blevet kastet en masse kommunikationsdollar i, at det skal forbindes med regenerativt landbrug,« siger han.

»Jo flere landmænd de kan overbevise om, at jordbearbejdning er det værste, de kan gøre ved deres jord, desto flere landmænd vil være afhængig af deres pesticider.«

Plogen er ikke problemet

Ifølge Jon Aagaard Enni er der flere forhold ved den amerikanske tilgang til pløjefri dyrkning, som ikke kan sammenlignes med europæiske eller danske forhold.

Tendensen i USA begyndte langt tidligere, og handlede om at forhindre store problemer med jorderosion. Det amerikanske landbrug er også endnu mere monokulturelt end det danske – mange landmænd dyrker enten bare majs eller soya – og man har med GMO-teknologi gjort planterne i stand til at klare de store mængder pesticider, forklarer han.

Derfor er det ikke overrasken-

Der er så store kemi- og fødevarerinteresser i regenerativt landbrug i dag, at jeg tror, toget er kørt i forhold til enighed om en ambitiøs definition eller mærkning

Paul Holmbeck
Bestyrelsesmedlem i den globale økologiforening, IFOAM

En amerikansk markarbejder høster majs på en mark i det nordlige New Mexico.
Foto: Andres Leighton/AP/
Ritzau Scanpix

FAKTA

Regenerativt landbrug

✖ Regenerativt landbrug dækker generelt over landbrugspraksisser, der forsøger at genopbygge jordens frugtbarhed og kulstofbinding samt de omkringliggende økosystemers generelle sundhed. Der eksisterer dog ingen fast definition eller ensartet global certificering.

✖ Nogle af de mest udbredte praksisser forbundet med regenerativt landbrug indebærer blandt andet minimal forstyrrelse af jorden, maksimal plante- og artsdiversitet, jorddække året rundt og minimal brug af kemi.

✖ Det er veldokumenteret, at flere af principperne forbundet med regenerativt landbrug kan øge jordens kulstofpulje og afgrødernes robusthed over for tørke eller voldsom nedbør. Forskningen i de potentielle positive effekter er dog endnu begrænset, og også den præcise CO₂-gevinst er usikker.

✖ Regenerativt landbrug antages i dag at udgøre en minimal andel af Danmarks samlede landbrugsareal, hvoraf knap 90 procent i 2023 blev dyrket konventionelt. Læs om regenerativt landbrug hos Information forklarer klimaet på [information.dk](https://www.information.dk)

de, at de amerikanske konventionelle landbrug med minimal jordbearbejdning ifølge rapporten er så afhængige af pesticider og sandsynligvis ikke kan vise store klimaeffekter eller gavner biodiversiteten.

»Det er ikke, fordi tilgangen ingen meritter har overhovedet. Det bliver bare gjort til meget mere, end det er,« siger Jon Aagaard Enni.

Han advarer mod, at man herhjemme går i samme retning og fokuserer enøj på pløjning som det helt store problem.

»I debatten om regenerativt landbrug i Danmark er der også folk, som er overbeviste om, at det vigtigste er, at folk holder op med at pløje. Folk, som vil gøre *no-till*, til hovedtendensen i en regenerativ omstilling af dansk landbrug. Det er en farlig vej at gå, og noget man nemt som politiker kan blive snydt af,« siger Jon Aagaard Enni.

Kan ikke undgås

Der er kommet øget opmærksomhed omkring regenerativt land-

brug i løbet af de seneste år også herhjemme.

I Danmark vakte det opsigt i 2024, da Carlsbergs topchef Jakob Aarup Andersen kritiserede dansk landbrugs – ifølge ham – manglende omstilling til dyrkningsformen. Ifølge topchefen var det noget, alle internationale virksomheder efterspurgte, og hvis ikke dansk landbrug kunne levere, måtte Carlsberg se andre steder hen, når de skulle finde leverandører.

»Vi opfordrer alle landbrugets parter til at trække i arbejdsstøjet. Det gør vi af den simple grund, at alle store globale fødevarer virksomheder – om det så er Mars, Nestlé, Unilever eller drikkevarerproducenter som Carlsberg – taler om det samme tema. Og det er regenerativt landbrug,« sagde han til erhvervsmediet Finans.

Opråbet fra topchefen spredte sig en del i medierne, og dansk landbrug måtte forsikre om, at de bestemte arbejdede i den retning. Men hvilken form for regenerativt landbrug, som ville stille Carlsberg-chefen tilfreds, var

ifølge Jon Aagaard Enni sværere at blive klog på.

Det rejser spørgsmålet om, hvorvidt der ikke er brug for en mere præcis definition og klarere grænser for, hvad der kan kaldes regenerativt.

Noget, der ifølge Paul Holmbeck, der er bestyrelsesmedlem i den globale økologiforening, IFOAM – Organics International, ville være gavnligt, men også svært at realisere.

»Greenwashing inden for regenerativt landbrug kan ikke undgås, uden at man genopfinder den samme globale enighed om definition, høje standarder, inspektioner og certificering, som allerede eksisterer i økologi. Det tog os et halvt århundrede at bygge op,« siger han.

»Der er så store kemi- og fødevarerinteresser i regenerativt landbrug i dag, at jeg tror, toget er kørt i forhold til enighed om en ambitiøs definition eller mærkning,«

Ifølge Jon Aagaard Enni er det heller ikke nødvendigvis en god idé i forhold til udviklingen i landbruget, hvis definitionen af regene-

rativt landbrug bliver for snæver.

»Regenerativt landbrug har en værdi som begreb, blandt andet fordi det favner relativt bredt, så konventionelle landmænd kan se sig selv i det, på en måde som de ikke kan med økologien,« siger han. At regenerativt landbrug netop ikke er så firkantet som økologien kan føre til, at flere går i retning mod mindre kemi, vurderer Jon Aagaard Enni.

»Jeg ser en mulighed for at få nogle konventionelle hen mod økologien igennem deres interesse for regenerativt landbrug. At de kommer til at gå så meget op i jordsundhed og de naturlige økosystemer, at de til sidst når til en erkendelse af, at det er uhenigtsmæssigt at bruge en masse miljøfremmede input, som både forurener lokalmiljøet og kræver store mængder fossile brændsler at fremstille.«

Ikke for snæver definition

Landbrug & Fødevarers plantedirektør, Peter Nyegaard Nissen, mener heller ikke, at det giver mening

at låse sig fast på en mere snæver definition.

»Et af de bærende elementer i det regenerative landbrug er, at man skal tage udgangspunkt i de konkrete forhold. Derfor vil en fælles fastlåst definition ikke give mening,« skriver han i en mail til Information.

»Bevares, det ville være dejligt med *one size fits all*, men det er ikke løsningen med det regenerative landbrug. Det er et dynamisk og lokalt tilpasset system, hvor løsningerne kan variere afhængigt af blandt andet jordtype, landbrugspraksis og lokalitet, og derfor ser vi det som en proces, der skal være vidensbaseret – både i forhold til dyrkningsteknik og i forhold til klima- og miljøeffekter.«